

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

11571
2301216

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT
1516.2306.

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1153A/2016

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
5850 **23 JUN 2016**
NR.

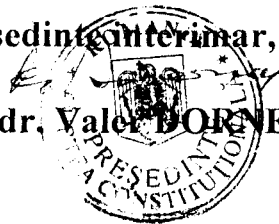
Domnului
Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.393/2004 privind statutul aleșilor locali.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 1 iulie 2016, ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 6 iulie 2016.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

Președinte interimar,
Prof.univ.dr. Valer DORNEANU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 115341/2016

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ

NR. **5832** / **22 JUN 2016**

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, 22 iunie 2016
CPI/1120/22.06.2016

Domnului Valer DORNEANU

PREȘEDINTELE INTERIMAR AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

**Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004
privind Statutul aleșilor locali**

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali modifică dispozițiile referitoare la încetarea de drept a calității de consilier local și de consilier județean, respectiv a calității de primar și de președinte al consiliului județean. În urma modificării prevăzute la articolul unic pct. 1 (art. 9 lit. f din Legea nr. 393/2004) și pct. 2 (art. 15 lit. e) din Legea nr. 393/2004), aceste calități încetează în caz de condamnare, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate cu executare. Totodată, prin pct. 3 al legii se completează art. 15 alin. (2) cu o nouă literă, lit. e¹), prin care se derogă de la regula nou instituită la pct. 2, în cazul mandatelor de primar și de președinte al consiliului județean pentru infracțiunile de dare și de luare de mită. Astfel, acestea vor înceta de drept în caz de condamnare, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, pentru infracțiunile de corupție prevăzute la art. 289-290 din Legea nr. 286/2009 privind Codul

penal, cu modificările și completările ulterioare, independent de modalitatea de executare a pedepsei principale.

Motivele prezentei sesizări vizează aspecte de neconstituționalitate constând în încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și alin. (5), ale art. 11 alin. (1) și alin. (2), ale art. 16 și ale art. 147 alin. (4) din Constituție.

Intervenția legislativă asupra art.9 lit. f) și art. 15 lit. e) din legea dedusă controlului de constituționalitate conduce la interpretarea că se permite continuarea exercitării mandatului de consilier local, consilier județean, primar și președinte al consiliului județean de către o persoană condamnată penal printr-o hotărâre judecătorească definitivă la o pedeapsă privativă de libertate cu suspendarea executării pedepsei (art. unic pct.1 și 2 din lege). Considerăm că fie completarea realizată nu poate fi interpretată decât în sensul jurisprudenței constante a Curții Constituționale ce nu face distincție în funcție de modalitățile de individualizare judiciară a pedepsei, ci menționează doar faptul că pedeapsa privativă de libertate trebuie executată (în formele prevăzute de legislația penală în vigoare), fie intenția legiuitorului a primit o redactare defectuoasă, ipoteză în care aceasta nu respectă nici cerințele de claritate și previzibilitate a legii, așa cum rezultă acestea din art. 1 alin. (5) din Constituție și au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale, și nici exigențele principiului egalității, așa cum rezultă acesta din art.16 din Constituție. Astfel, pierderea mandatului de către alesul local ce este condamnat prin „hotărâre judecătorească definitivă la o pedeapsă privativă de libertate cu executare” presupune că instanța judecătorească a stabilit în mod definitiv vinovăția condamnatului și a aplicat o pedeapsă privativă de libertate. Odată aplicată pedeapsa, ea urmează a fi executată în condițiile prevăzute de Codul penal și individualizate în fiecare caz în parte de instanța de judecată. Prin urmare toate pedepsele privative de libertate aplicate de instanțe sunt „cu executare”, chiar dacă executarea poate fi realizată, în concret, în penitenciar sau prin una din modalitățile prevăzute în Capitolul V privind individualizarea executării pedepsei din Codul penal. Prin urmare, fie prevederile art. 9 lit. f) și ale art. 15 lit. e) din legea dedusă controlului de constituționalitate trebuie interpretate în sensul celor deja statuate de Curtea Constituțională, fie ele nu se corelează cu prevederile legale în vigoare referitoare la aplicarea pedepselor privative de libertate și modul lor de executare, generând astfel, incertitudine juridică și contravenind art. 1 alin. (5) din Constituție. (a se vedea și deciziile Curții Constituționale nr. 1/2012, nr. 494/2012, nr. 1/2014).

Noua opțiune a legiuitorului este conjuncturală, nu ia în considerare un interes social real și vine în contradicție cu valorile sociale ocrotite prin lege. În opinia noastră, a permite unei persoane care a adus atingere unei valori sociale ocrotite de legea penală și cu privire la care instanța a considerat că prezintă un pericol social să continue exercitarea mandatului de ales local nu este de natură să asigure exercitarea funcțiilor și demnităților publice în coordonatele statului de drept.

Astfel, încetarea mandatului de ales local este dictată, pe de o parte, de rațiuni ce țin de imposibilitatea obiectivă a exercitării funcției pe perioada executării unei pedepse private de libertate, iar pe de altă parte de nevoia de a asigura protecția prestigiului funcției exercitate, care nu poate fi rezumată doar la îndeplinirea îndatoririlor pe care le impune mandatul de ales local, ci presupune și păstrarea unei conduite sociale, morale care să mențină încrederea acordată de electorat. Din această perspectivă, subliniem că potrivit Legii nr. 393/2004, în exercitarea mandatului, aleșii locali se află în serviciul colectivității locale și sunt responsabili în fața acesteia, iar o condiție a exercitării mandatului o reprezintă depunerea jurământului potrivit căruia alesul local se obligă la respectarea Constituției și a legilor. Mai mult, plasarea alesului local condamnat (fie chiar și cu suspendarea executării pedepsei) în afara cadrului legal de exercitare a funcției este realizată și prin incompatibilitatea existentă între specificul raportului juridic penal și acea componentă a funcției și demnității publice ce presupune exercițiul autorității publice. Este de neconceput ca statul, în calitate de subiect pasiv general al infracțiunii și titular al dreptului de tragere la răspundere penală, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, să permită exercitarea autorității publice de către persoana condamnată.

De altfel, instanța de contencios constituțional, a statuat că exercitarea în mod netulburat a funcției dobândite ca urmare a opțiunii electorale nu este un drept absolut, acesta fiind protejat de prevederile Constituției atât timp cât se realizează cu respectarea condițiilor prevăzute de aceasta și de legi. Or, săvârșirea unei fapte penale pentru care există o condamnare definitivă la pedeapsa cu închisoarea plasează, prin ea însăși, alesul local în afara cadrului legal de exercitare a funcției, prin încălcarea jurământului de a respecta prevederile Constituției și ale legilor, asumat potrivit Legii nr. 393/2004, iar consecințele legale pe care nerespectarea condițiilor de exercitare a unei funcții le antrenează nu pot fi considerate o restrângere a exercițiului acelei funcții (Decizia nr. 66/2016 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (2) lit. f) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 352 din 9 mai 2016). Totodată, în privința încetării de drept a mandatului de ales local în ipoteza condamnării la pedeapsa închisorii, Curtea Constituțională a reținut că un argument în plus (celui al imposibilității obiective a exercitării funcției) pentru care nu trebuie distins în funcție de modul de individualizare a executării pedepsei privative de libertate, respectiv între ipoteza condamnării la închisoare cu executare și ipoteza suspendării executării pedepsei este acela că este necesară protecția prestigiului funcției exercitate, care nu poate fi rezumată doar la îndeplinirea îndatoririlor pe care le impune mandatul de ales local, ci presupune și păstrarea unei conduite sociale, morale care să mențină încrederea acordată de electorat.

Interpretarea sistematică a prevederilor art. 1 alin. (3) și art. 16 din Constituție pun în evidență principiul integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice (Decizia nr. 418/2014, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 563 din 30 iulie 2014). Or, prin conținutul său normativ, legea dedusă controlului de constituționalitate se îndepărtează de la acest standard constituțional, nu este justificată de o nevoie socială reală, și vine în contradicție cu regimul juridic aplicabil altor categorii socio-profesionale.

Astfel, pentru toate celelalte categorii socio-profesionale legiuitorul a prevăzut consecințe drastice atunci când intervin condamnări la pedepse privative de libertate; de vreme ce pentru salariați (de ex. art. 56 lit. f) din Codul muncii, art. 388 și art. 572 din Legea nr. 95/2006) sau funcționari publici (de ex. art. 54 lit. h) coroborat cu art. 98 lit. f) din Legea nr. 188/1999, art. 69 lit. i) din Legea nr. 360/2002, art. 65 lit. f) din Legea nr. 53/2003) contractul de muncă sau raportul de serviciu încetează ca urmare a condamnării la pedepse privative de libertate, indiferent de forma sub care se execută aceasta, cu atât mai mult este de așteptat din partea demnitarilor publici asumarea responsabilității unei conduite în deplină legalitate și integritate.

Potrivit art. 16 alin. (1) din Constituție, cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, iar potrivit alin. (2) nimeni nu este mai presus de lege. Cu privire la principiul general al egalității Curtea Constituțională a statuat că "principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice" (Decizia nr. 1/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). Totodată, Curtea a reținut și că, pentru a exista o încălcare a principiului egalității, trebuie ca între persoanele cărora li se aplică același regim juridic să existe diferențe nejustificate obiectiv și rezonabil (Decizia nr. 127/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 9 iunie 2016).

Combaterea corupției reprezintă o cerință reală a societății românești și o componentă de bază a dialogului României cu partenerii săi europeni. Din această perspectivă, instituirea unui regim derogatoriu prin articolul unic pct. 3 al legii supuse controlului de constituționalitate, în ceea ce privește infracțiunile de corupție prevăzute la art. 289-290 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu excluderea celorlalte infracțiuni de corupție, contravine art. 1 alin. (3) și alin. (5) coroborat cu art. 11 alin. (1) și alin. (2).

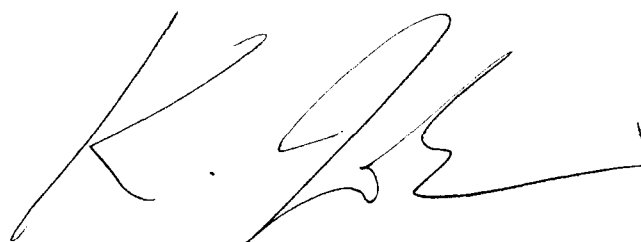
Potrivit art. 11 din Constituție, statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte. România a ratificat prin Legea nr. 365/2004 Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003 care la art. 5 par. 1 prevede că „fiecare stat parte elaborează și aplică sau are în vedere, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, politici de prevenire a corupției eficiente și coordonate care favorizează participarea societății și care reflectă principiile de stat de drept, buna gestiune a problemelor politice și bunurile publice, de integritate, transparență și responsabilitate”. De asemenea, la art. 8 par. 1 și 2 se prevede că „pentru a lupta împotriva corupției, fiecare stat parte încurajează în mod special integritatea, cinstea și răspunderea agenților publici, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic. În particular, fiecare stat parte se străduiește să aplice, în cadrul propriilor sisteme instituționale și juridice, coduri sau norme de conduită pentru exercitarea corectă, onorabilă și corespunzătoare a funcțiilor publice.”

Totodată, prin Legea nr. 27/2002 România a ratificat Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999 care proclamă în Preambul „necesitatea de a urma cu prioritate o politică penală comună care tinde să protejeze societatea împotriva corupției, inclusiv prin adoptarea unei legislații și a măsurilor preventive adecvate” și subliniază faptul că „corupția constituie o amenințare pentru democrație, preeminența dreptului și drepturile omului, subminează principiile de bună administrare, echitate și justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și bazele morale ale societății”. De asemenea, sunt prevăzute faptele de corupție care ar trebui incriminate de către statele parte la Convenție, acestea având o sferă largă de cuprindere care nu se limitează doar la luarea și darea de mită.

Prin introducerea lit. e¹) la art. 15 alin. (2) din Legea nr. 393/2004 se prevede că încetarea mandatului de ales local intervine în cazul condamnării, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, doar pentru infracțiunile de corupție prevăzute la art. 289-290 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare. Or, eficiența cadrului de integritate, precum și asumarea angajamentelor la nivel internațional de către statul român în lupta împotriva corupției ar putea fi afectate dacă s-ar menține reglementarea din legea dedusă controlului de constituționalitate. Angajamentele internaționale asumate de România nu pot fi contrazise prin legislația națională, întrucât statul român este obligat să respecte cu bună-credință obligațiile asumate la nivel internațional. Aceste obligații asumate prin tratate internaționale constituie garanții pentru protecția drepturilor și libertăților cetățenilor, protecția drepturilor acestora constituind un element al statului de drept, prevăzut expres de art. 1 alin. (3) din Constituție.

Prin urmare, diminuarea prin lege a standardelor de integritate și de luptă împotriva corupției, în sensul că încetarea mandatului de ales local intervine doar în cazul condamnării definitive pentru infracțiunile de dare și luare de mită, iar nu și în cazul altor fapte de corupție prevăzute în Codul penal și în alte legi speciale, este de natură să afecteze un element constitutiv al statului de drept, precum și angajamentele internaționale asumate de România. Se încalcă, în consecință art. 11 coroborat cu art. 1 alin. (3) din Constituție.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali este neconstituțională.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS**